

VII ZAKLJUČAK

Raspisivanje izbora u Srbiji dodatno je uticalo na jačanje pritisaka kojima su mediji izloženi. Ovi pritisci dolaze sa različitih strana, ali se optužbe najčešće čuju i razmenjuju između lokalnih vlasti i moćnika, s jedne strane, i vlasnika medija, s druge strane, koji bivaju optuženi da instrumentalizuju redakcije u interesu svoje političke promocije, političke promocije svojih stranaka, ili stranaka kojima su bliski. O nekim od formi u kojima se ovi pritisci materijalizuju, pisali smo i u ovom izveštaju. Najčešće se radi o diskriminaciji novinara i medija koji se procenjuju kao kritički prema konkretnoj političkoj opciji, i obezbeđivanju pristupa informacijama i događajima samo onim medijima i samo onim novinarima koji potpuno nekritički pristupaju predizbornoj kampanji. Ono što posebno zabrinjava je kreirana atmosfera u kojoj se diskriminacija medija i novinara tretira kao normalno i prihvatljivo ponašanje, a pritisci čak i ne kriju, već se predstavljaju kao legitiman čin. Republička radiodifuzna agencija je pokušala da usvajanjem Opšteg obavezujućeg uputstva u predizbornoj kampanji stanicama uvede određena pravila, ali ta pravila prvenstveno imaju za cilj zaštitu gledalaca, što se u dobroj meri i postiže ograničavanjem prava emitera da strankama prekomerno ustupaju termine u svojim programima. Mediji i novinari, međutim, ostaju prepušteni sami sebi. Opšte obavezujuće uputstvo ima i druge nedostatke, od kojih je najveći svakako taj, što se nije pokazalo dovoljno jasnim i što je zahtevalo brojna dodatna tumačenja i razjašnjenja. O ovome govori i kontroverza koju su izazvala različita tumačenja odredbe Uputstva kojima se od medija traži da izbegavaju indirektnu političku propagandu u redovnim emisijama, kao i da iz programa isključe dokumentarne, igrane, zabavne i slične emisije i filmove u kojima se pojavljuje funkcioner, istaknuti predstavnik podnosioca izborne liste ili kandidat. Sama činjenica da je RRA morala dodatno da objašnjava da se sporni član Opšteg obavezujućeg uputstva ne odnosi se na informativne emisije i emisije istraživačkog novinarstva, jeste dovoljan razlog za zabrinutost. Ovo tim pre, što se RRA sve vreme poziva na metod klasifikacije programskih žanrova koga primenjuje, a koji samim medijima i dalje ostaje netransparentan i nepoznat, budući da ga RRA nikada nije objavila. Sve dok ti kriterijumi ne budu bili svima poznati i dostupni, postojaće i razlozi za strah od eventualne arbitrarne klasifikacije. Posebno je važno ukazati da ovaj problem nije isključivo vezan za predizbornu kampanju, budući da je žanrovska klasifikacija programa i inače bitna za primenu propisa koji se odnose na oglašavanje. Naime, Zakon o oglašavanju različito reguliše pravo na sponzorisanje ili prekidanje programa pojedinih žanrova, što je u praksi izazivalo ozbiljne probleme u situacijama u kojima sam emiter klasifikuje emisiju na jedan način, koji dozvoljava zaključivanje sponzorskih ugovora ili prekidanje tog programa blokovima reklama, dok RRA isti program klasifikuje na drugačiji način, koji isključuje mogućnost zaključivanja sponzorskih ugovora, a prekidanje programa radi emitovanja reklamnih blokova potpuno zabranjuje ili dodatno uslovljava. U Srbiji se, tim povodom, u ovom

trenutku vodi veliki broj postupaka pred prekršajnim sudovima, za koje je krajnje neizvesno kako će biti okončani. Na posletku, dok je predizborna kampanja kreirala situaciju u kojoj aktuelna vlast odustaje od pojedinih temeljnih opredeljenja za koje se nekoliko meseci ranije opredelila u Medijskoj strategiji, ili pak rešavanje određenih gorućih problema na koje je Strategijom ukazano ostavlja za neko kasnije vreme, o čemu, između ostalog, svedoči i slučaj sa odobravanjem beskamatnog kredita državnoj novinskoj agenciji „Tanjug“, neophodno je pohvaliti i istaći ozbiljan pomak koji je napravljen izmenom Strategije digitalizacije, izdavanjem dozvola za Inicijalnu digitalnu mrežu i početkom simulakasta u Srbiji. Za očekivati je da će ovo omogućiti neophodno testiranje sistema, predajnika, prijemnika, parametara mreže i mogućnosti prijema signala, što bi sve zajedno trebalo da obezbedi bezbolniju digitalizaciju zemaljske radiodifuzije u Srbiji.